

10.10.2022

VN/735/2022

EU:n biodiversiteettistrategian kansallisten sitoumusten valmistelu

Työryhmän kokous

Aika 5.10.2022, klo 9:00-12:00

Paikka Etäkokous (Teams)

Osallistujat

Mikko Kuusinen (puheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Saara Bäck (varapuheenjohtaja)	Ympäristöministeriö
Päivi Gummerus-Rautiainen	Ympäristöministeriö
Johanna Niemivuo-Lahti	Maa- ja metsätalousministeriö
Tuuli Orasmaa	Maa- ja metsätalousministeriö
Ville Schildt	Maa- ja metsätalousministeriö
Teija Jokinen	Varsinais-Suomen ELY-keskus
Tuomas Lahti	Uudenmaan ELY-keskus
Meri Kallasvuo	Luonnonvarakeskus
Anna-Rosa Asikainen	MTK ry
Tuula Kurikka	Metsähallitus, Luontopalvelut
Niklas Björkqvist	Metsähallitus, Metsätalous Oy
Tiina Vuoristo	Metsäteollisuus ry
Aino Kulonen	Suomen Kuntaliitto ry
Jarkko Partanen	Suomen metsäkeskus
Petteri Tolvanen (klo 11.05 saakka)	WWF Suomi
Mai Suominen (klo 11.05 lähtien)	WWF Suomi
Petri Ahlroth	Suomen ympäristökeskus SYKE
Olli Ojala (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Hanna-Leena Keskinen (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö
Saija Koljonen (sihteeri)	Suomen ympäristökeskus SYKE

Vierailijat

Santtu Kareksela	Metsähallitus, Luontopalvelut
Maarit Jokinen	Suomen ympäristökeskus
Tytti Kontula	Suomen ympäristökeskus SYKE
Leena Lehtomaa	Varsinais-Suomen ELY-keskus
Elisa Pääkkö	Metsähallitus, Luontopalvelut
Janne Pitkänen	Maa- ja metsätalousministeriö

1. Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 9:00.

2. Asialistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Ohjausryhmän ja työryhmän edellinen kokous järjestettiin 15.9.2022. Pöytäkirjaluonnokseen ei esitetty muutoksia. Hyväksyttiin kokouksen asialista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

Mikko Kuusinen kertoi tilannekuvan yleisesti. Komission kanssa on käyty keskustelu ja aikataulu on pysynyt ennallaan eli jäsenmailta odotetaan sitoumuksen pohjaa tämän vuoden (2022) loppuun mennessä. Sitoumuksen kaavakemalli on valmistumassa ohjeineen. Jäsenmailta on myös kerätty tietoa sitoumustyön etenemisestä, mutta tästä ei ole koottua tietoa vielä saatavilla. Keskustelu komission kanssa jatkuu. On huomioitava, että tiukka aikataulu ei mahdollista täydellistä poliittista prosessia Suomessa. Komission metsäasiantuntijatyöryhmän kokouksesta 5.10 odotetaan tietoa vanhojen ja luonnontilaisten metsien osalta kriteeristön valmistumisesta.

3. Sitoumus 2: MMM:n vastuulajit- tausta ja nykytilanne

Janne Pitkänen (MMM) esitteli MMM:n vastuulajit. Viisi nisäkäslajia epäsuotuisalla tasolla. Susi (alpiinisella ja boreaalisella) ja ahma (boreaalisella) lajeja, joihin voidaan sitoutua kannan parantamiseen 2030 mennessä. Ahma alpiinisella tasolla on jo suotuisalla tasolla. Itämeren norpan tilanne monimutkaisempi. Suomenlahden ja Saaristomeren osalta vakaa kehitys 2030 mennessä saavutettavissa. Hillerin tilaa hankala parantaa, sillä menetelmiä ei ole. Lajina hillerin siirto perinnebiotooppilajeihin on ehdotettu

Kalalajien osalta sitoutuminen positiiviseen kehitykseen on vielä selvityksen alla. Toimenpiteitä on jo listattu tekstiin.

Lintuja on tarkastelussa MMM vastuulajeissa yhteensä 20 lajia. Kannan kehitys voidaan kääntää positiiviseksi 11 lajin osalta, näistä kolmen lajin osalta riittää nykyisten toimien jatkaminen, muut vaativat lisätoimia. Teeri, metso ja pyy riistalajeja, joiden osalta voidaan olla suhteellisen turvallisin mielin. Muille ehdotettu lisätoimia (esim. levähdysalueverkostot, adaptiivinen metsästyksen säätely, metsästyskieltoalueet ruokinnalta). Haahkan ja punasotkan osalta voidaan sitoutua tilan vakauttamiseen. Erityisesti punasotka tarvitsee kansainvälisiä suojelutoimia. Varis, harakka, harmaalokki ja merilokki lajeja, joiden kannan heikkeneminen on kaatopaikkojen siistiytyksen vuoksi tapahtunutta. Näihin ei ole ehdotettu keinoja kannan tilan kehityksen kääntämiseksi.

Suojelualueiden perustaminen suhteessa elinympäristöjen säilyttämiseen riistalajien osalta tulisi vielä keskustella. Esim. ihmistoiminta ja virkistyskäyttö voi suojella haahkaa merikotkan metsästyspaineelta.

Keskustelussa

- Taantuvien vesilintujen käsittely tuntuu etenevän hyvin.
- Ahma alpiinisen osalta; tunturiahma on taantunut noin 25% viime vuosien aikana, tulisi kiinnittää huomiota.

- Itämeren norppa (Itämeren toimenpideohjelma), eteläisille kannoille tulisi saada oma toimenpideohjelma. Ilmastonmuutoksen tuoma uhka Perämerelle heikkenevien jääolojen vuoksi tulisi kirjata mukaan.
- Itämeren norpan osalta eri alueille määritellään erilaisia toimenpiteitä. Näitä ei kuitenkaan tulisi käsitellä erillisinä kantoina, vaikka hallinnollisesti tulisi hoitaa eri toimenpiteillä eri alueilla. Eteläisen itämerennorpan kantojen toimenpidesuunnitelma on mukana merenhoidon toimenpideohjelmassa.
- Osa paineista jää tunnistamatta; ravintotilanne ja hyönteiskato. Vesistöissä tilanne, jossa selkärangattomien määrät romahtavat radikaalisti, jolloin vaikutukset linnustolle ja kalastolle ovat merkittävät. Hoitokohteissa ja suojelualueilla tunnistaa kaikki ulkoiset paineet.
- Lajilistasta puuttuu metsäpeura, onko tälle perusteena kannan nykytila? Metsäpeuraan liittyen PAF suunnitelmaan olisi tarpeen lisätä toimenpidesuunnitelmia. Tämä PAF päivitystyö tulee 2023 työlisälle.
- Hilleri ei ehkä sopisi perinneympäristöihin. Laji esiintyy enemmän rakennetuissa ympäristöissä, maatiloilla ja kaatopaikoilla. Yksi syy hillerin kannan heikentymiseen voi olla kaatopaikkojen ja tunkioiden väheneminen. Lajin sijoittuminen tiettyyn elinympäristöön ei ole tärkeää, tulee miettiä ensisijaisesti toimenpidekeinoja.
- Monessa paikassa ihmistoiminta suojelualueella voi olla suotavaa, jolloin se voidaan lisätä suojelumääräyksiin eli kaikkea ihmistoimintaa suojelu ei kiellä.
- Sitoumustyön yhteydessä voi olla tarpeen miettiä mahdollisia lisättäviä metsästysrajoituksia ja ruokintakieltoja joidenkin vesilintulajien toimenpiteiksi.
- Tavoitteena saada vesilinnuille samanlainen metsästyksen säätely kuin kanalinnuilla on. Vesilintujen osalta kansainvälinen säätely tulisi myös olla adaptiivista.

4. Sitoumus 2: perinnebiotoopit ja tunturit, 1. versio

Tytti Kontula (SYKE) esitteli perinnebiotooppien nykytilan ja tavoitteet. Perinnebiotooppeihin kuuluu 11 luontotyyppiä. Kaikki epäsuotuisalla tasolla, suurin osa epäsuotuisa - huono tilassa. Kehityssuunta kuitenkin vakaa, paitsi yhdellä luontotyypillä (lehdes- ja vesaniityt). Kaikki perinnebiotoopit ovat pienipinta-alaisia, joten tilan parantamiseen on ehkä parhaat mahdollisuudet. Raporttitekstissä on päivitetty teksti, jotka käytiin esityksessä läpi.

Keskustelussa:

- Perinnebiotooppien pinta-alojen tavoitehaarukat on saatu PAF-työstä. Helmi- ohjelman tavoitteilla voidaan auttaa näitä luontotyyppijä.
- CAP tavoitteet ja toimenpiteet eivät riitä kaikkiin tarvittaviin toimiin. Tarvitaan lisäksi kehitystyötä luonnonhoidon yrittäjyyttä kohtaan. Erityisesti niitto ja lehdesniittyjen hoito ovat kalliita hoitotoimia.
- Miten vertailu VASU-raportin luontotyyppiin, jossa osa nyt paraneviksi katsotuista luontotyypeistä on määritelty pysyvän nykytilassa? V. VASU-hankkeen tiedoissa otettiin tiukka aikaraja 2030 mennessä tapahtuvien toimenpiteiden vaikutukseen. Tässä arvioissa huomioitu toimenpiteet, joilla hyvään tilaan pääsemistä on positiivisesti edistetty vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi Ahvenmaa ei

sisältynyt VASU-hankkeeseen, jolloin paljon potentiaalisia perinnebiotooppeja jäi käsittelyn ulkopuolelle.

- Kuinka hyvin direktiiviperinnebiotoopit tunnetaan? LSL uudistus, onko suojellun luontotyypin rajauspäätökset käytettävissä perinnebiotooppien luontotyyppihin? V. Perinnebiotooppi-inventoinnit on kohdennettu parhaimmille kohteille, joissa esiintyy todennäköisesti Natura-luontotyyppisiä. Kaikkia ei kuitenkaan pystytä inventoimaan eli tietopuutteita jää.
- Kokonaisuus tuntuu hallittavalta ja samankaltaisia toimenpiteitä on esitetty kaikille luontotyypeille perinnebiotoopeissa. Kannattaa ehkä yhdistää tekstissä kokonaisuudeksi.
- LSL rajauspäätöksissä katajakedot on laajennettu kedoiksi, jolloin rajauspäätöksillä voidaan turvata pienialaisia esiintymiä. PAF työssä tehty vaikutusarviointia ja kustannuslaskelmia, joita voidaan hyödyntää tässä. Karjatilojen väheneminen on merkittävä asia. Tarvitaan resurssointia ja ohjausta sekä neuvontaa, jotta päästään tuloksiin.
- Tulee vielä tarkistaa, voidaanko tässä käsitelty tapa, jossa positiivisen kehityksen mahdollisuus 2030 mennessä voidaan laskea paranevaksi hyväksyä sitoumukseen. Ekosysteemien palautuminen on hidasta ja vaikka luontotyyppi ei tule valmiiksi aikarajassa, niin onko se sitoumuksesta poiston syyksi riittävä?

5. Sitoumus 2: Tunturit, 1. versio.

Elisa Pääkkö (MHLP) esitteli tunturiluontotyyppien tilanteen uhanalaisuusarvioinnissa. Tunturikoivikoissa ilmastonmuutoksen vaikutukset voimakkaita (mittarituhot, männyn leviäminen) yhdessä muiden paineiden kanssa (kesälaidunnus). Tunturikankailla (4060) ja yleisesti tunturiluontotyypeillä ilmastonmuutoksen ja laidunnuksen vaikutukset merkittäviä. Toimenpide-ehdotuksessa ei otettu kantaa ilmastonmuutoksen haittojen vähentämiseen, vaan maankäytön vaikutukset ovat olleet pääosassa. Paliskuntien hoito- ja käyttösuunnitelmat ovat tässä tärkeässä asemassa.

Tunturiluontotyyppien tilaa ei pystytä parantamaan vuoteen 2030 mennessä. Palautuminen on joka tapauksessa niin hidasta, ettei tilaa voida parantaa, vaikka esim. laidunnuspainetta voitaisiin vähentää tai laidunkiertoa järjestää.

Keskustelussa:

- Tunturikoivikot erityisen uhanalaisia yhteisvaikutusten vuoksi. Sitoumuksen suhteen tulisi pohtia mihin päästään, jos tehdään toimenpiteitä mahdollisuuksien mukaan. Porolaidunnukseen voitaisiin puuttua kansallisesti.
- Porolukutyöryhmässä on uhanalaisuusarviot mukana ja tiedossa.
- Mittarituhojen osalta reaktiivisuus tulisi olla tehokasta ja nopeaa. Mutta laidunkierron toteuttaminen on vaikeaa, jos mittarituhot kattaa lähes koko paliskunnan.

6. Alustavia kustannuslaskemia

Santtu Kareksela (MHLP) esitteli keskustelun pohjaksi ja jatkotarpeiden jäsentämiseksi alustavia kustannuslaskelmia.

Tarkastelussa 5 ja 10 % parannukset laskennallisena pohjana. Arviona, että 10% parannus saa tilan paranevaksi ja 5% lisäys vakaaksi suhteutettuna 2019 tilanteeseen. Arvion pohjana vakiintuneet ja arvioidut hehtaarihinnat. Kareksela ym 2022 [Esiselvitys Euroopan Unionin ennallistamislakialoitteen vaikutuksista Suomessa - Jukuri \(luke.fi\)](#). Alustavista luvuista puuttuu rannikon ja Itämeren luontotyyppijä, jatkossa lukuja voidaan tarkentaa luontotyyppikohtaisemmiksi.

Heikentyneistä luontotyypeistä (tarkastelussa 60 luontotyyppiä) arvioidaan saatavan parannettavaksi 22 ja kehityssuunnaltaan vakaaksi 17. Arvioitu kokonaiskustannus noin 490 M€. Ilman isoimpien kustannusten harjusaaria, rannikon laguuneja ja luonnonmetsiä kokonaiskustannuksia ovat noin 155 M€. Huomioitavana, että luonnonmetsien tilan parantaminen on suurin yksittäinen kustannus luontotyypeistä (334 M€). Vesipuidedirektiivin näkökulmasta vesistöjen tilan parantaminen hyvään tilaan on arvioitu olevan 570 M€ kustannus.

Sisävesien osalta arvioitu vakaaksi, vaikka LuTU arvioissa niiden vakaana säilyminen vaatii laajoja valuma-alueitasoisia toimia. Perinnebiotooppien osalta kohdentaminen ja jatkuvuuden takaaminen on tärkeää. Kaikki suoluontotyypit tarvitsevat heikentymiskehitystä tehokkaammin ehkäisevää maankäytön ohjausta. Luonnonmetsien tilanteen parantaminen suojelulla ja passiivisella ennallistamisella on vielä epäselvää.

Työryhmältä pyydetään ajatuksia, mihin suuntaan kustannustarkastelua pitäisi kehittää.

Keskustelussa:

- Kokonaiskustannus-termin käyttö ei ehkä ole oikea, sillä välilliset kustannukset voivat olla merkittäviä. V. Tässä tarkastelussa tosiaan on vain ollut tarkoitus tehdä suhteutusta kokonaisuutena ja arvioida merkitystä ennallistamisen osalta.
- Luonnonmetsien osalta ennallistamistoimeksi hakkaamatta jättäminen riittää, passiivinen kunnostaminen siis on ratkaisuna mahdollinen. Luonnonmetsien esitetty korkea ennallistamiskustannus ei ehkä siis ole ollenkaan välttämätön. Laskennoissa ei ole esitetty hankintakustannuksia.
- Kangasmetsistä kaikki Suomen metsät ovat punaisella listalla. Missä määrin ennallistamisasetuksessa metsien talouskäyttö on mukana? Kustannustehokkuus ja pienet elinympäristöt vs. metsien elinvoimaisuus tulisi ottaa huomioon.
- Pienialaisten Natura-luontotyyppien kustannukset ovat melko pieniä. Perinnebiotooppien osalta pienialaisia luontotyyppijä, mutta lajien osalta voi olla tarpeen kunnostaa huomattavasti suurempia alueita. Kustannukset suhteessa pinta-aloihin ja pienialaisiin ja kustannustehokkuuden pohdintaa pitäisi vielä tehdä.
- Tulee vielä tarkistaa laskelmia varten koskeeko 30% tavoite lajeja ja luontotyyppijä erikseen – vai kaikkia heikentyneitä yhteensä. V. Sitoumustyössä sekä lajeissa että luontotyypeistä molemmissa oltava 30%.
- Suurimmaksi osaksi kaikki perinnebiotooppi-luontotyypeistä tulee saada ennallistamisen ja hoidon piiriin, tämän voisi lisätä mukaan. Myös muissa luontotyypeissä hoitotarvetta voi esiintyä ennallistamisen lisäksi.
- Lisäksi huomioitava, ettei mikään luontotyyppi ja laji saa heiketä, joten toimia voidaan tarvita muillekin.

- Riskitason alentaminen yliresursoimisella on esitetty, mutta voisiko odottaa myös yllättäviä onnistumisia?
- Kaikki ennakoitavissa olevat kustannukset tulisi näkyä raportissa.

7. Sitoumus 2: metsät ja suot, 2. versio

Tämän osion tekstit päivitetään uusimpaan versioon (MMM kommentit eivät vielä samassa versiossa), ei käsitelty kokouksessa.

8. Mahdolliset muut asiat ja seuraava kokous

Päivi Gummerus-Rautiainen (YM) esitteli loppuraportin tilanteen. Sitoumukset on nyt työryhmässä käyty läpi sitoumuksen yksi osalta sekä lajit ja luontotyytit käsitelty kertaalleen. Lajikohtaisesti ei käydä työryhmässä näitä läpi, mutta tekstejä voi kommentoida raporttiversiossa, kunhan uusi versio tallennetaan Tiimeriin. Metsien ja soiden osalta on tehty muokkauksia, kaikki muokkaukset ovat nyt näkyvissä 5.10. kokouksen versiossa.

Työryhmälle lähetetään linkki, jossa kommentointia jatketaan. Siihen asti toiveena, ettei lisätä kommentteja nykyiseen versioon.

9. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 12:02. Seuraava työryhmäkokous (lisäkokous) järjestetään 24.10.2022.